

INFORMÁCIE PRE KLIENTOV A POTENCIÁLNYCH KLIENTOV FINAX, O.C.P., A.S. O FINANČNÝCH NÁSTROJOCH A O RIZIKÁCH V SÚVISLOSTI S FINANČNÝMI NÁSTROJMI

1. Všeobecné informácie

1.1. Poskytovanie investičných služieb, investičných činností a vedľajších služieb spoločnosťou Finax, o.c.p., a.s. (ďalej len „Obchodník“) svojim klientom a potenciálnym klientom (ďalej len „Klient“) súvisí s povinnosťou poskytnúť všeobecný opis povahy a rizík finančných nástrojov. Pod všeobecným opisom sa rozumie poskytnutie informácií na objasnenie povahy jednotlivých finančných nástrojov a rizík s nimi spojenými. Všeobecný opis umožní vytvoriť dostatočný podklad pre investičné rozhodnutie Klienta. Cieľom informácií obsiahnutých v nasledujúcom texte je poskytnutie základného opisu povahy finančných nástrojov pre Klientov Obchodníka, ktoré sú týmto Klientom dostupné prostredníctvom zamestnancov Obchodníka, finančných agentov a viazaných agentov Obchodníka.

1.2. Podrobný popis obchodovania s finančnými nástrojmi, vysvetlenie súvisiacich pojmov, postupov a pravidiel obchodovania s jednotlivými finančnými nástrojmi sa nachádza vo Všeobecných obchodných podmienkach (ďalej len „VOP“). VOP tvoria súčasť zmluvnej dokumentácie upravujúcej realizáciu obchodov s finančnými nástrojmi medzi klientom a Obchodníkom. VOP sú verejne dostupné pre klientov a potenciálnych klientov na internetovej stránke Obchodníka na adrese <https://www.finax.eu/sk>.

2. Všeobecný opis povahy finančných nástrojov

2.1 Obchodník poskytuje klientom možnosť realizovať finančné operácie s prevoditeľnými cennými papiermi a to najmä s akciami, dlhopismi a podielovými listami. Investovanie do finančných nástrojov je charakterizované ako umiestnenie voľných finančných prostriedkov Klienta do finančných nástrojov za účelom dosiahnutia cieľa stanoveného Klientom pri vopred stanovenej miere rizika a časového horizontu investovania.

2.2 Pri rozhodovaní o investovaní je potrebné zohľadniť individuálne potreby jednotlivých Klientov a špecifiká jednotlivých finančných nástrojov.

2.3 Základný investičný trojuholník tvoria tri kritériá:

Riziko investície – možnosť poklesu hodnoty investície klienta,

Likvidita investície – rýchlosť premeny investície späť na hotovosť,

Výnos investície – výška zhodnotenia finančných prostriedkov klienta.

Tento investičný trojuholník hovorí o tom, že nie je možné dosiahnuť všetky tri vrcholy tohto trojuholníka súčasne. Inými slovami nie je možné dosiahnuť vysoký výnos pri súčasnom nízkom riziku a vysokej likvidite investície. Dva investičné protipóly potom predstavuje investícia, ktorá prináša vysoký výnos pri vysokej miere rizika a nízkej miere likvidity a investícia s nízkou mierou rizika, nízkym výnosom a vysokou likviditou. Uskutočnenie rozhodnutia o konkrétnej investícii teda vyžaduje hľadanie kompromisu medzi výnosom, rizikom a likviditou v závislosti od individuálnych preferencií Klienta.

2.4. Cenné papiere predstavujú peniazmi ocenený zápis v zákonom ustanovenej podobe a forme, s ktorým sú spojené určité práva, najmä oprávnenie požadovať určité majetkové plnenie, alebo vykonávať určité práva voči zákonom určeným osobám.

1) Akcia je cenný papier, ktorý reprezentuje časť základného imania spoločnosti, ktorá danú akciu emitovala. Každý držiteľ akcie je akcionárom tejto spoločnosti. Akcionár ako spoločník má v zmysle príslušných predpisov a v zmysle stanov spoločnosti právo podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Riadenie spoločnosti realizujú jednotliví akcionári prostredníctvom hlasovacieho práva na valnom zhromaždení spoločnosti, podiel na zisku získavajú akcionári prostredníctvom dividendy (výplata dividendy nie je garantovaná a ich výška je schválená valným zhromaždením spoločnosti). Okrem výnosu v podobe dividendy môžu akcionári získať výnos aj prostredníctvom rastúcej hodnoty ceny akcií. V prípadoch, kedy spoločnosť vykazuje dlhodobu pozitívnu a rastúci hospodársky výsledok, hodnota akcií takýchto spoločností rastie, a tým poskytuje investorom možnosť získať výnos v prípade predaja týchto akcií za cenu vyššiu, ako bola kúpna cena týchto akcií. Podobne v prípade negatívneho vývoja hospodárskych výsledkov spoločnosti môže dochádzať k poklesu hodnoty akcií. Základnou motiváciou investovania do akcií, ako vyplýva z vyššie uvedeného textu, je získanie podielu na majetku spoločnosti, následné podieľanie sa na jej riadení a získavanie výnosu z tejto investície prostredníctvom dividendy. Druhým motívom, ktorý môže

byť spojený s prechádzajúcim alebo môže byť realizovaný samostatne, je očakávanie pozitívnej zmeny hodnoty akcií v čase. V tomto prípade sa investor spolieha na nárast hodnoty akcií na trhu, prostredníctvom ktorého by dosiahol pozitívny rozdiel medzi predajnou a nákupnou cenou. V prvom prípade ide jednoznačne o investíciu v dlhodobejšom horizonte, v druhom prípade je možné využiť aj krátkodobé zmeny trhovej ceny pre dosiahnutie očakávaného výsledku investície.

2) Dlhopisy sú cenné papiere, pri ktorých je ich majiteľ veriteľom toho, kto dlhopisy vydal (emitenta, dlžníka). Emitent dlhopisu má povinnosť vyplatiť majiteľovi menovitú hodnotu v stanovený deň splatnosti a platiť úrok (tzv. kupón) podľa vopred definovaných podmienok, ktoré sú ustanovené v emisných podmienkach. Výnos z investovania do dlhopisov je tvorený kupónovým výnosom a prípadným kapitálovým výnosom. Kým kupón je obvykle vopred známy, kapitálový výnos môže vzniknúť ako rozdiel medzi cenou dlhopisu pri jeho nákupe a predaji, resp. ako rozdiel medzi jeho cenou pri vydaní a pri splatení. Celkový výnos dlhopisu môže byť preto vopred presne vypočítaný len za predpokladu, že ho majiteľ bude držať až do splatnosti (tzv. výnos do splatnosti). Existuje niekoľko druhov dlhopisov. Podľa typu emitenta môže ísť o štátne, bankové, komunálne alebo podnikové dlhopisy. Osobitným druhom dlhopisov sú hypotekárne záložné listy kryté nehnuteľnosťami (napr. záložnými právami na ne).

3) Nástroje peňažného trhu sú finančné nástroje, s ktorými sa obvykle obchoduje na peňažnom trhu. Splatnosť nástrojov peňažného trhu je teda kratšia, spravidla do jedného roka. Medzi nástroje peňažného trhu patria najmä pokladničné poukážky a vkladové listy. Stupeň významnosti väčšiny rizík je pri nástrojoch peňažného trhu obvykle nižší v porovnaní s dlhopismi.

4) Podielové listy alebo cenné papiere vydané zahraničnými subjektmi kolektívneho investovania sú finančné nástroje kolektívneho investovania (PKIPCP). Kolektívnym investovaním je zhromažďovanie a správa peňažných prostriedkov veľkého množstva individuálnych investorov a následné hromadné investovanie týchto prostriedkov do cenných papierov a iných finančných nástrojov. Výnos z investície do fondov je premenlivý a nemožno ho stanoviť vopred. Závisí od výnosov jednotlivých finančných nástrojov v portfóliu fondu. Podľa zloženia portfólia poznáme fondy peňažného trhu dlhopisové fondy, akciové fondy, zmiešané fondy, fondy fondov, fondy nehnuteľností a pod.

5) ETF a produkty obchodované na burze (ETP), ktoré napodobňujú podkladové finančné nástroje, ako sú cenné papiere, indexy, komodity alebo suroviny.

ETF

ETF (exchange-traded fund) je fond obchodovaný na burze. ETF fungujú v princípe rovnako ako ostatné fondy, ale navyše sa s podielmi vydávanými týmito fondmi obchoduje na burze. Tieto fondy môžu vzhľadom na svoju právnu štruktúru predstavovať podniky kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP).

Fond vydáva podiely, ktoré nakupujú investori. Podielová jednotka vyjadruje podiel na celkových aktívach fondu, t. j. právo na určitú časť z nich (t. j. čistá hodnota aktív pripadajúca na jednu takúto podielovú jednotku). Nahromadené prostriedky potom fond investuje. Odtiaľ pochádza názov sektora kolektívneho investovania, ktorého sú takéto fondy nástrojom – fondy investujú spoločne (kolektívne) aktíva všetkých svojich investorov. Aktíva fondu zahŕňajú aktíva, ktoré fond investuje v súlade so svojou investičnou politikou. ETF za účelom dosiahnutia výkonnosti (indexov alebo iných stanovených ukazovateľov) môžu vykonávať fyzické kopírovanie, kedy sú do portfólia fondu zaradené všetky tituly zastúpené v referenčnom titule (môže ísť aj o čiastočné fyzické kopírovanie, kedy sú vynechávané z portfólia tituly so zanedbateľnou váhou, likviditou alebo z dôvodu nastavenia investičnej stratégie – napr. zbrojový priemysel a pod.). Ďalší spôsob je syntetické kopírovanie, pričom takéto ETF sú spravidla založené na swape a investujú do náhradného koša cenných papierov, kedy sa správca ETF dohodne s vybranou protistranou (napr. významná banka) na výmene výkonnosti náhradného koša cenných papierov za výkonnosť sledovaného indexu alebo iného určeného ukazovateľa.

Výhody investičných fondov typu ETF:

a) pasívne riadenie – cieľom mnohých ETF je odrážať (kopírovať) správanie určitého indexu (napr. akciového, dlhopisového alebo komoditného). Ide o tzv. pasívne riadenie, pri ktorom úloha správcu spočíva v čo najpresnejšom kopírovaní indexu a vernom napodobňovaní jeho zmien (fyzickou a/alebo syntetickou replikáciou), pri aktívne riadených ETF sa na rozdiel od pasívne riadených ETF snažia prekonať výkonnosť trhu (čo sa môže odraziť aj na cene ETF),

b) nízke náklady spojené s investíciou – v porovnaní s tradičnými podielovými fondmi majú nižšie náklady na správu. Je to spôsobené tým, že ETF, ktoré sú pasívne spravované fondy, sa nesnažia prekonať index, ale verne ho napodobňujú. Vďaka nízkym nákladom sú ETF vhodné pre drvivú väčšinu investorov – inštitucionálnych aj individuálnych investorov s nízkymi prostriedkami. Ľahko umožňujú prístup k celým krajinám, regiónom, hospodárskym sektorom, dlhopisom, komoditám a mnohým ďalším,

c) kótované na burze – podiely ETF sú kótované na burze v systéme priebežného obchodovania a možno s nimi obchodovať na rovnakom princípe ako s akciami. Z tohto dôvodu vznikajú kupujúcejmu náklady pri nákupe/predaji podielových jednotiek,

d) priebežné oceňovanie – fondy ETF sú priebežne oceňované trhom počas obchodných hodín, preto má investor možnosť sledovať investície a nakupovať a predávať ich počas týchto hodín prostredníctvom brokerskej spoločnosti,

e) likvidita – tvorcovia trhu, známi ako "poskytovatelia likvidity", dohliadajú na likviditu ETF. S príslušnou burzou podpisujú zmluvu, v ktorej sú okrem iného stanovené pravidlá pre uzatváranie transakcií, maximálne hodnoty pokynov a transakčný spread, t. j. rozdiel medzi nákupnou a predajnou cenou. Druhou stranou transakcie sú investori, ktorí majú záujem o ETF. Je dôležité podotknúť, že cena ETF nie je trhovú cenu vyplývajúcu z dopytu a ponuky tohto nástroja, ale suma vyplývajúca z ponúk tvorcov trhu, ktorí vychádzajú z ocenenia podkladového nástroja, t. j. indexu (iNAV – aktuálna čistá hodnota aktív na jednotku),

f) diverzifikácia – väčšina ETF ponúka široké rozloženie rizika, t. j. diverzifikáciu uskutočnených investícií tak, aby sa znížilo riziko spojené s umiestnením kapitálu do nástrojov finančného trhu alebo finančných nástrojov spojených s inými trhmi (napr. komoditami). Diverzifikácia portfólia je možná vďaka tomu, že investovaním prostriedkov do podielov fondov typu ETF investor nepriamo získava portfólio finančných nástrojov, ktoré zvyčajne pozostáva z rôznych aktív (akcie, dlhopisy, deriváty) so zložením a pomerom zodpovedajúcim zloženiu a pomeru, v akom sa tieto nástroje vyskytujú v konkrétnom indexe alebo podindexe finančného trhu. Investor si tak kúpou titulov ETF "kupuje index" (zvyčajne index akciového alebo dlhopisového trhu), čo mu umožňuje rozložiť investičné riziko v oveľa väčšej miere, ako keby investoval na finančnom trhu sám s obmedzenými finančnými zdrojmi.

g) vysoká miera bezpečnosti – podiely ETF možno označiť za jedny z najbezpečnejších finančných nástrojov. Pretože sú určené pre širokú verejnosť a predávajú sa na burzách, podliehajú najvyššej miere kontroly a prísnej regulácii, ak spadajú pod smernicu PKIPCP (angl. UCITS), ktorá predstavuje celoeurópsky harmonizovaný systém správy a predaja podielových fondov. PKIPCP zjednocuje reguláciu fondov v celej Európe, zavádza požadované štandardy fondov a jednotné požiadavky na ochranu spotrebiteľa.

ETC (angl. exchange-traded commodities)

ETC je finančný produkt, ktorý sa snaží napodobniť cenu komodity (napríklad zlata) alebo komoditného indexu. Produkty ETC sú obchodované na burzách a ich ceny sa menia podľa toho, ako sa mení cena podkladovej komodity. Sú zostavené ako dlhové cenné papiere s komoditou slúžiacou ako kolaterál.

ETN (angl. exchange-traded notes)

ETN sú finančné produkty, ktoré napodobňujú príslušný index alebo skupinu aktív. Predstavujú záväzok emitenta vyplácať investorovi výnos, ktorý zodpovedá výnosu indexu/skupiny aktív. ETN sú zostavené ako dlhové cenné papiere a sú podobné nezabezpečeným dlhopisom kótovaným na burze, nevypĺcajú však úrok.

3. Všeobecný opis rizík spojených s investovaním do finančných nástrojov

3.1. Investovanie do finančných nástrojov je spojené s rôznymi rizikami, ktoré môžu vo väčšej alebo menšej miere ovplyvniť výnos investície. Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť sumárnu informáciu a všeobecné upozornenia o rizikách spojených s finančnými nástrojmi tak, aby investor dostal všeobecné zhrnutie finančných nástrojov, porozumel ich fungovaniu a vďaka tomu si v dostatočnej miere uvedomil riziká s nimi spojené na uskutočnenie konkrétneho investičného rozhodnutia.

3.2. Pre investora by bolo nežiaduce vytvárať investičné rozhodnutie bez oboznámenia sa s vlastnosťami jednotlivých finančných nástrojov a bez povedomia o rozsahu svojej expozície voči rizikám súvisiacim s každým z nich. Každé investičné rozhodnutie investora by teda malo brať na zreteľ vedomosti a skúsenosti investora s jednotlivými finančnými nástrojmi, investičné zámery, ciele a v neposlednej miere jeho finančnú situáciu.

3.3. Snahou Obchodníka je vysvetliť Klientovi všeobecné riziká, spojené s väčšinou finančných nástrojov. Riziká popísané v tomto dokumente sa môžu pri jednotlivých finančných nástrojoch objavovať súčasne a môžu mať nepredvídateľný dopad na hodnotu investície. Rovnako si investori musia uvedomiť, že každý finančný nástroj obsahuje určitú mieru rizika, preto aj investičné stratégie s nízkym rizikovým profilom v sebe obsahujú určitú mieru neistoty. Opodstatnené riziká spojené s investíciou potom závisia na rôznych faktoroch vrátane spôsobu, akým bol príslušný finančný nástroj emitovaný alebo štruktúrovaný.

3.4. Všetci Klienti alebo potenciálni Klienti majú právo na poskytnutie informácií o všeobecnej povahe finančných nástrojov a rizikách súvisiacich s finančnými nástrojmi, ktoré mu je povinný poskytnúť ktorýkoľvek Obchodník v dostatočnom časovom predstihu pred poskytnutím služby tak, aby pre investora tvorili dostatočný základ na prijatie informovaného a správneho investičného rozhodnutia.

3.5. Povinnosť obchodníka informovať Klientov o jednotlivých rizikách spojených s finančnými nástrojmi závisí od kategorizácie Klienta a zohľadňuje odborné znalosti a skúsenosti Klienta súvisiace s uskutočňovaním obchodov s finančnými nástrojmi.

3.6. Riziká finančných trhov

Riziko vyjadruje pravdepodobnosť výskytu škody alebo straty. Finančné riziko je vo všeobecnosti definované ako potenciálna finančná strata subjektu a vyskytuje sa na finančných trhoch. Potenciálna strata nepredstavuje už existujúcu realizovanú alebo nerealizovanú finančnú stratu, ale budúcu stratu vyplývajúcu z investovania do daného finančného nástroja. Sú to riziká, ktoré sa dajú predpokladať a ich vplyvy na celkové zhodnotenie investície možno znižovať. Riziká finančného trhu sa dajú využiť aj na dosahovanie vyšších výnosov investície.

Jednotlivé riziká spojené s investovaním do finančných nástrojov môžu byť riziká, ktoré je možné uplatňovať na všetky druhy finančných nástrojov. Cieľom tejto časti dokumentu je preto zhrnúť popis základných rizík spojených s finančnými nástrojmi, ktoré je možné vo všeobecnosti aplikovať na akýkoľvek finančný nástroj.

3.7. Druhy rizík

Trhové riziko alebo riziko nepriaznivej zmeny ceny podkladového nástroja

Trhové riziko je riziko z aspektu vývoja trhu, napr. v podobe zmeny výmenných kurzov, úrokových sadzieb, ceny akcií, kreditného rozpätia, hodnoty indexov. Výkyvy ceny finančného nástroja v dôsledku zmien trhových faktorov, ako sú napríklad úrokové sadzby, výmenné kurzy, indexy, teda negatívne ovplyvnia finančnú výkonnosť. Môžu tiež investorovi sťažiť výstup z investície.

Úrokové riziko

Úrokové riziko je riziko straty v dôsledku zmeny ceny finančných nástrojov citlivých na zmenu úrokových sadzieb. Ide predovšetkým o riziko zmeny úrokových sadzieb, zmeny tvaru výnosovej krivky, zmeny volatility úrokových sadzieb a zmeny vzťahu alebo rozpätia úrokových indexov. Zmena úrokových sadzieb môže vystaviť držiteľa finančného nástroja riziku straty v prípade, ak je daný finančný nástroj citlivý na zmenu úrokovej sadzby a investor sa rozhodne prediť tento nástroj pred dátumom splatnosti.

Riziko úrokovej sadzby sa najčastejšie vyskytuje v súvislosti s dlhovými investičnými nástrojmi. V prípade nástrojov ako akcie je riziko súvisiace s úrokovou sadzbou podstatne nižšie, nakoľko ovplyvňuje vývoj cien akcií z dlhodobého makroekonomického hľadiska.

Menové riziko

Toto riziko podstupuje investor pri investovaní v cudzej mene. Ide o nebezpečenstvo, že zahraničná mena, v ktorej je aktívum denominované, sa v priebehu investičného obdobia znehodnotí oproti domácej mene a kvôli tomu klesne výnos investície vyjadrený v domácej mene. Výskyt rizika výmenného kurzu je teda v prípadoch, keď existuje riziko straty vyplývajúcej zo zmeny cien nástrojov citlivých na zmenu hodnoty výmenných kurzov. Ide predovšetkým o riziko zmeny spotového kurzu a riziko zmeny volatility menového kurzu. Riziku výmenného kurzu môže byť vystavený investor v prípadoch:

- (a) realizácia nákupu finančného nástroja je v cudzej mene, pričom prostriedky cudzej meny nakúpil za domácu alebo inú cudziu menu a po ukončení investície plánuje prostriedky zmeniť späť do domácej resp. inej cudzej meny,
- (b) investícia je realizovaná prostredníctvom finančného nástroja, ktorý umožňuje, aby výnos z investície, prípadne aj pôvodne investovaná suma boli počas alebo pri splatnosti produktu vyplatené v inej mene, ako bola pôvodná mena investície.

Riziko likvidity

Riziko likvidity je riziko neschopnosti alebo obmedzenia obchodovania s finančným nástrojom, ktorý nie je možné kedykoľvek kúpiť alebo prediť, alebo sa cena, za ktorú sa transakcia uskutoční, výrazne odchyľuje od ceny, ktorú by bolo možné získať na plne likvidnom trhu. Zvýšené riziko likvidity môže nastať najmä pri poklese trhu. Nástroje so štandardnými objemami, ktoré sa vyznačujú vysokým obratom na trhu (napr. EUR/USD), sú vystavené nižšej miere rizika likvidity ako nástroje s atypickými (spravidla príliš malými) objemami a jedinečnými (exotickými) vlastnosťami (napr. niektoré skupiny mien, ktoré sa na trhu považujú za exotické). Likvidita trhu príslušného finančného nástroja závisí od toho, ako je trh organizovaný (regulovaný trh alebo OTC trh), od množstva účastníkov trhu, ale v najväčšej miere od charakteristiky samotného finančného nástroja. Vo všeobecnosti platí, že čím je finančný nástroj kratšie etablovaný na trhu, tým je nižšia jeho likvidita. Likvidita jednotlivých finančných nástrojov nie je stála veličina a môže sa v čase meniť, ako aj napríklad v dôsledku posunu časových pásiem, kedy sa globálna likvidita na trhoch presúva spolu s časom. Investor by sa mal informovať o likvidite daného finančného nástroja a o možnosti ich spätného predaja hlavne v prípade, keď požaduje realizáciu transakcie s akciami mimo hlavných indexov jednotlivých búrz. Informáciu o likvidite by mal požadovať aj pri bežne obchodovaných akciách v prípade, ak nemá skúsenosti s investíciou do danej akcie alebo uplynulo dlhšie časové obdobie od realizácie poslednej transakcie.

Riziko miesta výkonu

Riziko miesta výkonu je spojené s trhom alebo miestom, na ktorom dochádza k realizácii transakcií s príslušným finančným nástrojom v prípade, keď miesto výkonu nie je rovnaké ako „domáce“ miesto výkonu investora. Súčasne sa investor vystavuje menovému riziku.

Každá investícia na zahraničnom trhu alebo obsahujúca zahraničný element môže byť spojená s rizikom príslušného zahraničného trhu, ktoré sa môže odlišovať od domácich trhových rizík. Špecifickým prípadom sú rozvíjajúce sa trhy (emerging markets), ktoré často obsahujú riziká, ktoré sa nevyskytujú na rozvinutých trhoch. Investície na týchto trhoch majú často špekulatívny charakter a mali by byť starostlivo posudzované pri zohľadnení možných rizík spojených s týmito trhmi. Podrobnejšie sú popísané tieto riziká v bode 2.8 tohto dokumentu.

Riziko inflácie

Inflácia (znehodnotenie hodnoty peňazí) nám reálne znižuje výnos z investície. Aby sme si vypočítali reálny zisk z investície, musíme mieru inflácie odpočítať. Je potrebné si uvedomiť, že pri väčšom raste inflácie klesá kúpna sila investície.

Riziko relatívnej výkonnosti

Riziko relatívnej výkonnosti predstavuje riziko, že výkonnosť finančného nástroja nebude zodpovedať výkonnosti benchmarku (trhového štandardu). Vyskytuje sa, ak investor nakúpi finančný nástroj na základe porovnania jeho výkonnosti s iným finančným nástrojom považovaným za benchmark.

Riziko krajiny

Nové dane, nové regulačné pravidlá, nové právne predpisy alebo obmedzenia výhod, ktoré investor získal v čase investovania do príslušného finančného nástroja poskytujúceho tieto benefity predstavujú riziko krajiny riziko. To môže mať na svedomí len vláda alebo akákoľvek relevantná úradná moc. S rizikom krajiny úzko súvisí aj politické riziko spojené predovšetkým s možnou zmenou politických síl alebo politického smerovania príslušnej krajiny, sprevádzaného zmenou daňového, právneho, fiškálneho alebo iného systému ovplyvňujúceho výnosy z investícií súvisiacich s danou krajinou. Existencia politického rizika nesie so sebou neistotu jednotlivých účastníkov trhu. Tá sa môže prejavovať v podobe vyššej volatility cien finančných nástrojov, ktorá môže vyústiť až do výpredajov na daných trhoch spôsobených zmenou postoja investorov k riziku.

Riziko volatility

Volatilita meria premenlivosť (nestálosť) ceny finančného nástroja a je vysoká, ak sa cena finančného nástroja výrazne mení počas určitého časového obdobia (v prípade niektorých nástrojov je to na dennej báze, v prípade iných ide o dlhšie obdobie). Riziko volatility je spojené s pohybmi ceny jednotlivých finančných nástrojov. Určuje sa na základe porovnania priemerného rozdielu medzi najnižšou a najvyššou cenou finančného nástroja počas stanoveného časového obdobia a vyjadruje riziko potenciálnej straty v dôsledku miery premenlivosti ceny daného finančného nástroja.

Pre každý finančný nástroj, pre každý trh a pre každé pozorované časové obdobie je volatilita individuálna. Volatilita je vysoko nestabilná veličina z hľadiska jej hodnoty v čase. Dokonca aj samotná volatilita má svoju volatilitu. Preto by sa mal klient ešte pred investíciou informovať o aktuálnej, prípadne historickej volatilite daného finančného nástroja a jej vplyve na ziskovosť zamýšľaného investičného rozhodnutia.

Riziko vysporiadania

Riziko, že transakcia s finančným nástrojom nie je vysporiadaná alebo finančný nástroj nie je doručený v dohodnutý deň, je riziko vysporiadania. Riziko sa v tomto prípade rovná rozdielu medzi dohodnutou cenou finančného nástroja a skutočnou cenou na trhu v deň vysporiadania. Tento rozdiel môže znamenať stratu v prípade, že by nedošlo k vysporiadaniu transakcie a daný obchod s finančným nástrojom by bolo potrebné zrealizovať za aktuálnu trhovú cenu.

Obchody s cennými papiermi majú rozličné procedúry pre vysporiadanie a ich dodávku, pričom niektoré procedúry vysporiadania môžu byť ovplyvnené z hľadiska objemu, ktorý určuje spôsob a postup ich vysporiadania. Neschopnosť vysporiadať transakciu v dôsledku takýchto procedurálnych obmedzení môže znamenať pre investora obmedzenie, prípadne stratu možnosti investovať do iných alternatívnych investičných príležitostí.

Riziko protistrany/kreditné riziko/

Riziko zlyhania pri cenných papieroch, kde môže nastať situácia, že dlžník alebo protistrana zlyhá pri plnení svojich povinností dohodnutých v podmienkach konkrétneho obchodu.

3.8. Riziká pri investovaní v krajinách rozvíjajúcich sa trhov

V súčasnosti sa investori čoraz viac orientujú na investovanie do finančných nástrojov obchodovaných na rozvíjajúcich sa trhoch – emerging markets, ktoré umožňujú investorom získať alternatívne investície s vyšším výnosom v porovnaní s tradičnými trhami. Vyšší výnos však súvisí aj s vyššou mierou rizika, ktoré je často veľmi špecifické pre príslušný trh a príslušný finančný nástroj.

Emerging markets predstavujú trhy pre obchodovanie s finančnými nástrojmi, ktoré sú charakterizované najmä:

- (a) premenlivou výkonnosťou ekonomiky,
- (b) istým stupňom politickej nestability,
- (c) nepredvídateľnými finančnými trhami a parametrami ekonomického vývoja,
- (d) finančnými trhami, ktoré sú stále v štádiu vývoja.

Emerging markets sú trhy, na ktoré sa vzťahuje jedna alebo viac z uvedených charakteristík.

Investor je vystavený rizikám v prípade, ak investuje do finančných nástrojov na rozvinutom trhu a emitent týchto nástrojov má sídlo v prostredí emerging markets alebo zameranie jeho aktivít je smerované predovšetkým na oblasť týchto trhov.

Investor by sa mal oboznámiť pred investovaním do takýchto nástrojov so všetkými rizikami spojenými s investovaním na týchto trhoch. Investovanie do finančných nástrojov dostupných na emerging markets má často špekulatívny charakter.

Nasledujúci zoznam rizík poskytuje základné informácie o rizikách, ktoré by mali byť zohľadnené pri investovaní v krajinách s rozvíjajúcimi sa trhami.**a) Ekonomické riziko**

Trhové turbulencie a výkyv cien sú pravdepodobnejšie a väčšieho rozmeru v ekonomikách rozvíjajúcich sa trhov, ktoré sú viac citlivé na zmeny úrokových sadzieb a inflácie. Navyše zameranie činností a produkcie v takýchto ekonomikách je často pomerne úzke, a preto jednotlivé udalosti môžu mať niekoľkonásobne väčší dopad na ekonomiku a trhy v krajinách s rozvíjajúcimi sa trhami, ako je

tomu v prípade rozvinutých ekonomík a trhov. Adekvátne regulácia a monitoring zo strany národných regulátorov je v emerging markets veľkým nedostatkom.

b) Menové riziko

Výmenné kurzy rozvíjajúcich sa ekonomík sú predmetom veľkých a nepredvídateľných zmien ich hodnoty. Ďalej je nutné poznamenať, že niektoré krajiny limitujú alebo iným spôsobom obmedzujú obchodovanie s lokálnymi menami. Hedging a zabezpečovacie operácie môžu obmedziť potenciálne straty a riziká vyplývajúce z operácií s lokálnymi menami, na druhej strane však tieto riziká nemôžu byť úplne eliminované vzhľadom na nepredvídateľnosť správania lokálnych trhov.

c) Trhové riziko

Menší počet prepracovaných metód sledovania a monitoringu finančných trhov môže viesť k nízkej úrovni transparentnosti, efektívnosti, likvidity a regulácie jednotlivých trhov. Charakteristické pre tieto trhy sú navyše vysoká volatilita, veľké pohyby cien a možnosť neoprávneného ovplyvňovania trhových cien a zneužívania informácií.

d) Riziko vysporiadania

Niektoré rozvíjajúce sa ekonomiky používajú clearingové systémy a systémy na vysporiadanie finančných operácií, ktoré sa významným spôsobom môžu odlišovať od systémov používaných v rozvinutých ekonomikách. V niektorých prípadoch dochádza k absencii takýchto systémov alebo existujúce systémy pracujú nespoľahlivo s množstvom chýb pri spracovaní transakcií alebo spôsobujú významné omeškanie pri vysporiadaní a dodávke finančných nástrojov.

e) Právne riziko

Na týchto trhoch môže existovať právna neistota v dôsledku neskúsenosti národnej jurisdikcie s fungovaním finančných trhov. Navyše absencia alebo nedostatočný systém monitorovania finančných trhov môže viesť k problémom a ťažkostiam pri uplatňovaní práv investora vyplývajúcich z držby finančných nástrojov.

f) Politické riziko

Riziko zásadných zmien v národnej ekonomike a politickom systéme v krátkodobom horizonte zvyšuje nestabilita politického systému a neskúsenosť politických činiteľov krajiny alebo vlády. Dôsledky pre investorov môžu predstavovať zabavenie aktív investora bez kompenzácie, obmedzenie práv investora v súvislosti s vlastníctvom aktív alebo dramatickú zmenu hodnoty aktív investora v dôsledku štátnej intervencie alebo v dôsledku zavedenia štátnych kontrolných mechanizmov.

g) Riziko likvidity

Od dopytu a ponuky je závislá tiež likvidita jednotlivých trhov. V dôsledku vplyvu prírodných katastrof alebo v dôsledku vplyvu sociálnych, ekonomických a politických zmien na dopyt a ponuku rozvíjajúcich sa trhov, môžu tieto skutočnosti spôsobiť omnoho rýchlejšie a dlhotrvajúcejšie zmeny, ako by tomu bolo v prípade rozvinutých trhov, pričom v extrémnych prípadoch môžu viesť k úplnej absencii likvidity na danom trhu. Táto skutočnosť môže spôsobiť neschopnosť investora prediť svoje aktíva v prípade, že chce ukončiť alebo zredukovať svoje investície na rozvíjajúcich sa trhoch.

4. Hlavné riziká spojené s jednotlivými finančnými nástrojmi, okrem vyššie uvedených

1) Akcie

Charakteristickou črtou investícií do akcií je, že sa vyznačujú pomerne vysokou volatilitou cien (v porovnaní s volatilitou cien dlhopisov), najmä v krátkodobom horizonte. Medzi rizikové faktory, ktoré ovplyvňujú ocenenie akcií spoločnosti, patria napr:

- **makroekonomické riziko** – súvisí s citlivosťou kapitálového trhu na domáce a globálne makroekonomické faktory,
- **odvetvové riziko** – súvisí so zvýšenou konkurenciou, poklesom dopytu po výrobkoch predávaných účastníkmi odvetvia, ako aj s technologickými zmenami,
- **riziká špecifické pre spoločnosť** – súvisiace napríklad s kvalitou manažmentu, zmenami v stratégii alebo obchodnom modeli spoločnosti, zmenami v kvalite správy a riadenia spoločnosti, dividendovou politikou.

Ďalšími potenciálnymi rizikami sú napr:

- **nepridelenie upísaných akcií alebo nezrealizovanie emisie** – ak investor zadá objednávku a dostane menej akcií alebo sa emisia nezrealizuje, utrpí stratu v dôsledku zmrazenia finančných prostriedkov, zvyčajne na neúročenom účte, ako aj nevyužitia iných investičných príležitostí.
- **ponuka akcií pri IPO** – ak je pri prvom kótovaní veľa príkazov na predaj, cena akcií môže byť nižšia, ako sa očakávalo, alebo nákupná cena akcií na primárnom trhu. Takáto udalosť má nepriaznivý vplyv na ďalšie kótovania, pretože investorov odradí od nákupu akcií danej spoločnosti. Môže to byť dôsledok zhoršenia ekonomickej situácie spoločnosti alebo celkového vývoja na akciovom trhu.
- **volatilita kotácií** – kotácia akcií danej spoločnosti je ovplyvnená celkovou situáciou na akciovom trhu. Závisí aj od situácie na popredných svetových burzách cenných papierov. Investori potom strácajú náladu na akciové investície, klesá chuť riskovať spolu s cenami akcií. V dôsledku toho počas poklesu klesajú ceny väčšiny akcií vrátane akcií finančne zdravých spoločností. Často trvá pomerne dlho, kým sa trend obráti.

- **likvidita trhu s cennými papiermi** – nízky obrat na trhu s cennými papiermi vedie k náročnosti predat držané akcie za očakávanú cenu,
- **pozastavenie alebo zrušenie kótovania** – ak emitent porušuje pravidlá trhu s cennými papiermi alebo si to vyžadujú záujmy a bezpečnosť jeho účastníkov, obchodovanie jeho cenných papierov môže byť dočasne pozastavené alebo zrušené. Investori zostanú v takejto situácii bez možnosti predat svoje cenné papiere,
- **povinný výkup** – ak akcionár dosiahne kvalifikovanú väčšinu (90 – 95 % v krajinách patriacich do Európskej únie) celkového počtu hlasov na valnom zhromaždení, má právo požadovať, aby mu ostatní akcionári odpredali všetky akcie, ktoré vlastní. To znamená vylúčenie menšinových akcionárov.

Hlavným určujúcim faktorom rizika investovania do akcií je finančná situácia emitujúcej spoločnosti, ktorá odráža riziko špecifické pre danú firmu. V situácii, keď sa spoločnosti darí, potom s rastom hodnoty spoločnosti môže rásť aj cena jej akcií alebo možno očakávať podiel na zisku spoločnosti, t. j. dividendy. Vzhľadom na princípy voľného trhového hospodárstva by sa však pri investovaní do cenného papiera, akým je akcia, malo počítať aj s ťažkosťami pri predaji výrobkov spoločnosti, s nedostatkom zisku a následne s poklesom trhovej hodnoty spoločnosti alebo dokonca s jej bankrotom, čo v konečnom dôsledku zníži hodnotu akcií spoločnosti. Investor by si mal uvedomiť, že akciový trh je veľmi závislý od domácej a svetovej makroekonomickej situácie. Patrí sem miera hospodárskeho rastu, úroveň úrokových sadzieb a miera inflácie. Pokiaľ ide o akcie konkrétnych spoločností, investičné riziko súvisí s hospodárskou a finančnou situáciou spoločnosti. Hrozbou pre investície do akcií môžu byť aj zmeny v riadiacich alebo dozorných orgánoch spoločnosti, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia na strategickej aj prevádzkovej úrovni spoločnosti.

2) Dlhopisy

Ceny dlhopisov sú stabilnejšie ako napríklad ceny akcií, ale vykazujú značnú citlivosť na zmeny trhových úrokových sadzieb a ratingu ich emitenta. Hlavným rizikovým faktorom pri investovaní do dlhopisov je kreditné riziko, t. j. riziko, že emitent dlhopisu nesplní svoje záväzky uvedené v prospekte. Existuje riziko, že emitent ako dlžník voči majiteľom dlhopisov nevráti menovitú hodnotu dlhopisov spolu s dlhými úrokmi alebo inými prípadnými plneniami, alebo tak neurobí v lehotách uvedených v prospekte.

Miera rizika závisí od dôveryhodnosti emitenta, teda od ratingu, ktorý mu udelili ratingové agentúry. K vysoko hodnoteným patria americké vládne dlhové cenné papiere (pokladničné poukážky, dlhopisy), kým k najnižšie hodnoteným patria podnikové dlhové cenné papiere s vysokým stupňom finančného rizika.

Dôležitým rizikovým faktorom dlhových nástrojov je zmena trhových úrokových sadzieb, ktorá priamo ovplyvňuje ocenenie a ziskovosť dlhopisov. Investor, ktorý sa rozhoduje o kúpe kupónových dlhopisov, by mal venovať pozornosť reinvestičnému riziku. Základným ukazovateľom výnosnosti nakupovaných dlhopisov je ich výnos do splatnosti (yield to maturity). Pri nákupe dlhopisu sa jeho výnos do splatnosti vypočíta za predpokladu, že kupóny získané z držby dlhopisu budú investované pri úrokovej sadzbe platnej v deň nákupu dlhopisu, t. j. za predpokladu, že úrokové sadzby zostanú nezmenené počas celého obdobia držby.

V súvislosti s investíciou do dlhopisov sa rozlišujú nasledujúce riziká:

- **riziko zlyhania/riziko protistrany/**, t. j. riziko, že emitent nesplní svoj záväzok splatiť dlhopisy alebo vyplatiť úroky,
- **reinvestičné riziko** – riziko, že investor nebude môcť reinvestovať kupóny získané počas držby dlhopisu pri pôvodnej predpokladanej úrokovej sadzbe (pri výpočte výnosu do splatnosti),
- **úrokové riziko** – vyplývajúce zo skutočnosti, že keď trhové úrokové sadzby rastú, cena dlhopisov klesá,
- **úverové riziko** – riziko platobnej neschopnosti emitenta, ručiteľa, garanta cenného papiera alebo nástroja peňažného trhu spočíva v možnosti, že dlžník nesplní svoje záväzky;
- **riziko likvidity.**

3) Nástroje peňažného trhu

Investície do nástrojov peňažného trhu zahŕňajú riziká charakteristické pre dlhopisy, pričom sú do menšej miery vystavené úrokovému riziku.

V prípade nástrojov peňažného trhu sú hlavné riziká riziko protistrany a úrokové riziko.

Vládna pokladničná poukážka sa považuje za nástroj s nízkym rizikom vzhľadom na nižšiu úroveň nasledujúcich rizík:

- **riziko zlyhania/riziko protistrany/** – keďže emitentom je vláda, toto riziko v podstate neexistuje;
- **cenové riziko** – toto riziko neexistuje, ak je vládna pokladničná poukážka držaná do splatnosti (držiteľ dostane známu nominálnu hodnotu); toto riziko vzniká, ak investor zamýšľa predat poukážku pred splatnosťou (držiteľ dostane hodnotu rovnajúcu sa vopred neznámej predajnej cene).

4) Podielové listy alebo cenné papiere vydané zahraničnými subjektmi kolektívneho investovania (PKIPCP).

S investíciami do podielových listov alebo cenných papierov vydaných zahraničnými podnikmi kolektívneho investovania (PKIPCP) sú spojené nasledujúce riziká:

- **trhové riziko** – keďže zahraničné podniky kolektívneho investovania (PKIPCP) investujú finančné prostriedky investorov v súlade so svojou investičnou politikou do príslušných tried aktív, hodnota týchto tried aktív je ovplyvnená mnohými faktormi vrátane makroekonomických, sektorových, politických alebo špecifických pre jednotlivé triedy aktív. V dôsledku vplyvu týchto faktorov na hodnoty rôznych aktív, do ktorých PKIPCP investujú, budú ich podielové listy alebo cenné papiere kolísať. Zmena hodnoty aktív, do ktorých PKIPCP investoval, sa premietne do hodnoty podielového listu alebo cenného papiera, ktorý klient zakúpil v PKIPCP. Trhové riziko môže mať za následok, že klient nedosiahne plánovanú mieru návratnosti investície, prípadne ju dosiahne neskôr.

- **riziko likvidity** – riziko likvidity PKIPCP je obmedzené predpismi, ktoré stanovujú, že PKIPCP investujú do likvidných aktív. Ak sa aktíva, do ktorých PKIPCP investoval, nedajú rýchlo predat za uspokojivú cenu s cieľom odkúpiť alebo vyplatiť podielové listy alebo cenné papiere klientom, môže nastať problém so splácaním záväzkov voči klientom. Tento problém sa môže zhoršiť v obdobiach nervozity, kedy môžu investori hromadne vyberať prostriedky.

- **menové riziko** – menové riziko vzniká, keďže cenné papiere v niektorých PKIPCP môžu byť denominované v menách iných ako EUR. Ak zahraničná mena, v ktorej sú cenné papiere v PKIPCP stratí počas investičného obdobia hodnotu voči EUR, výnos z investície vyjadrený v EUR sa zníži.

- **úverové riziko** – je riziko platobnej neschopnosti PKIPCP, a teda neschopnosti emitenta podielových listov alebo cenných papierov úplne alebo čiastočne splniť svoje záväzky. Toto riziko sa môže prejavovať, keď PKIPCP nie je schopný predat aktíva v primeranom čase na uspokojenie pohľadávok klientov prostredníctvom spätného odkúpenia alebo vyplatenia podielových listov alebo cenných papierov. Úverové riziko je väčšie, keď sa PKIPCP na udržanie prebiehajúcich operácií spoliehajú na externé financovanie.

5) Fondy ETF

Medzi najvýznamnejšie riziká spojené s investovaním do titulov investičných fondov ETF patria:

- **riziko nedosiahnutia takej miery výnosu** z podielov, ktorú účastník fondu očakáva, vyplývajúce z nemožnosti predvídať budúce zmeny hodnoty jednotlivých zložiek investičného portfólia fondu, a teda určiť budúcu hodnotu podielu, a tým aj očakávanú mieru výnosu. Výkonnosť fondu totiž ovplyvňuje nielen obrovské množstvo ekonomických premenných, ale aj množstvo faktorov politickej, právnej, psychologickéj, prevádzkovej povahy. Najdôležitejšími faktormi, ktoré ovplyvňujú veľkosť tohto rizika, sú: predpokladaný investičný horizont, výber fondu ETF, ktorý zodpovedá preferenciám investora (predovšetkým vzťahu k riziku), načasovanie začiatku investície, náklady na účasť vo fonde ETF;

- **riziko osobitných okolností**, ktorých vznik účastník nemôže ovplyvniť alebo ho môže ovplyvniť len v obmedzenej miere, najmä:

(a) **riziko likvidácie** – v súlade s platnými právnymi predpismi môže dôjsť k likvidácii ETF fondu – môže to byť dôsledkom okolností zakotvených v právnych predpisoch alebo to môže byť dôsledkom rozhodnutia emitenta;

(b) **riziko zmeny investičnej politiky** – fond ETF môže v priebehu svojej činnosti zmeniť uskutočňovanú investičnú politiku;

- **riziko inflácie** – chápe sa ako riziko zvýšenia všeobecnej úrovne cien v ekonomike, čo následne vedie k zníženiu kúpnej sily peňazí zverených fondu ETF. Pri výpočte miery výnosnosti investície je preto potrebné zohľadniť okrem základných druhov nákladov spojených s investovaním do ETF aj mieru inflácie;

- **regulačné riziko** – pri investovaní do titulov ETF je potrebné počítať s možnosťou zmien v právnych predpisoch upravujúcich pravidlá finančného trhu, najmä tohto trhu podielových fondov – a to tak v národnom (napr. zákony, nariadenia), ako aj regionálnom (napr. smernice EÚ) meradle. Tieto zmeny môžu mať negatívny vplyv na činnosť ETF (napr. obmedzenie finančných nástrojov, ktoré sú im k dispozícii, alebo zníženie investičných limitov), a v dôsledku toho môžu obmedziť potenciálne výhody pre účastníkov fondov. Osobitný význam pre účastníkov ETF môžu mať zmeny v daňových zákonoch týkajúce sa umiestňovania prostriedkov do podielov ETF;

- **riziko spojené s nedostatočným vplyvom na riadenie fondu** – investor, ktorý zverí úspory do fondu ETF, musí akceptovať, že nebude mať priamy vplyv na to, ako bude fond realizovať investičnú politiku deklarovanú v prospekte (to zostáva výlučne na rozhodnutí správcov fondu).

- **riziko zriadenia zisku**, t. j. zníženie jeho potenciálnej hodnoty. Investovanie do podielov fondov ETF, najmä tých, ktoré kopírujú široké trhové indexy (zahŕňajúce veľmi veľké množstvo rôznorodých nástrojov), takpovediac "odsudzuje" účastníka na priemernú hodnotu investície. Tým sa spravidla zbavuje možnosti dosahovať nadpriemerné zisky, ale na druhej strane obmedzuje investičné riziko. Obmedzenie potenciálnych ziskov ovplyvňujú aj investičné limity, ktoré sa vzťahujú na fondy ETF.

- **menové riziko** – menové riziko vzniká v dôsledku toho, že podiely investičných fondov ETF sú zvyčajne kótované a emitované v iných menách ako PLN. Ak zahraničná mena, v ktorej sú podiely investičných fondov ETF denominované, stratí počas investičného obdobia hodnotu voči domácej mene, výnos z investície vyjadrený v domácej mene sa zníži.

- **riziko protistrany (kreditné riziko)** – syntetické ETF za účelom dosiahnutia stanovenej výkonnosti využívajú swapové obchody s protistranou (napr. bankami) a investujú do náhradného koša cenných papierov, ktoré držia ako kolaterál.

- **úrokové riziko** – v prípade ETF, ktorých výkonnosť sa odvíja od úrokových sadzieb.

6. ETC (angl. exchange-traded commodities).

- **trhové riziko** – vzniká pretože ETC investujú finančné prostriedky investorov do nárokov na príslušné triedy aktív, predovšetkým drahé kovy alebo komodity. Hodnotu týchto tried aktív ovplyvňuje mnoho faktorov vrátane makroekonomických, sektorových, politických alebo špecifických pre jednotlivé triedy aktív. Vzhľadom na vplyv týchto faktorov na hodnoty rôznych tried aktív, do ktorých ETC investujú svoje práva, budú tituly ETC kolísat. Zmena hodnoty aktív, na ktoré je konkrétne ETC naviazané, sa premietne do hodnoty titulu, ktorý si klient v ETC zakúpil. Trhové riziko môže mať za následok, že klient nedosiahne plánovanú mieru výnosu z investície, prípadne ju dosiahne neskôr.

- **riziko likvidity** – ETC sú finančné nástroje obchodované v obchodnom systéme, ktorý zabezpečuje, že môžu byť počas obchodných hodín predané. Cena ETC môže kolísat a počas období napätia, keď investori môžu uskutočňovať výbery, môže byť možnosť predaja ETC za uspokojivú cenu obmedzená.

- **menové riziko** – menové riziko existuje, pretože tituly ETC sú zvyčajne kótované a emitované v iných menách ako PLN. Ak zahraničná mena, v ktorej sú tituly ETC denominované, stratí počas investičného obdobia hodnotu voči domácej mene, výnos z investície vyjadrený v domácej mene sa zníži.

- **úrokové riziko** – cena kovu, na ktorý je ETC naviazaný, je okrem iného korelovaná s úrokovými sadzbami. Zvýšenie úrokových sadzieb môže ovplyvniť cenu kovu (napr. zlata), na ktorý je ETC naviazaný.
- **úverové riziko** – je riziko platobnej neschopnosti ETC, a teda neschopnosti emitenta titulov ETC úplne alebo čiastočne splniť svoje záväzky. Úverové riziko je väčšie, keď sa ETC spoliehajú na externé financovanie na udržanie svojich každodenných operácií. ETC spravidla nevlastnia drahé kovy alebo komodity, do ktorých investujú, a svoju činnosť zakladajú na nadobudnutí práv na drahé kovy alebo komodity, ktoré ponúkajú oprávnené subjekty. ETC sú nezabezpečené dlhové nástroje.

7. ETN (angl. exchange-traded notes)

- **trhové riziko** – ETN sú dlhové finančné nástroje, ktoré napodobňujú ceny indexov alebo tried aktív. Hodnotu indexov alebo hodnotu týchto tried aktív ovplyvňuje mnoho faktorov vrátane makroekonomických, sektorových, politických alebo špecifických pre každú triedu aktív alebo index. V dôsledku vplyvu týchto faktorov na hodnoty indexov alebo tried aktív budú ceny ETN kolísať. Cena ETN závisí aj od úverovej bonity emitenta. Zníženie úverovej bonity emitenta bude mať zvyčajne za následok pokles ceny ETN.
- **riziko likvidity** – ETN sú finančné nástroje obchodované v obchodnom systéme, ktorý zabezpečuje, že môžu byť počas obchodných hodín predané. Cena ETN môže kolísať v závislosti od množstva ETN obchodovaných na burze. Cena ETN môže klesnúť, ak sa emitent ETN rozhodne vydať ďalšie ETN, aby vyrovnal dopyt s ponukou ETN, ktoré sú už v obehu.
- **menové riziko** – menové riziko vzniká, ak sú tituly ETN sú kótované a emitované v iných menách ako je domáca mena investora. Ak zahraničná mena, v ktorej sú tituly ETN denominované, stratí počas doby trvania investície hodnotu voči domácej mene, výnos z investície vyjadrený v domácej mene sa zníži.
- **úrokové riziko** – keďže je ETN dlhovým nástrojom, úroky z neho, a teda aj jeho cena, môžu byť ovplyvnené výškou úrokových sadzieb. Okrem toho môžu úrokové sadzby ovplyvniť aj cenu ETN, keďže ETN napodobňujú indexy alebo triedy aktív, ktoré sú okrem iného ovplyvnené úrokovými sadzbami.
- **úverové riziko** – je riziko platobnej neschopnosti ETN, a teda neschopnosti emitenta titulov ETN splniť úplne alebo čiastočne svoje záväzky, t. j. vyplatiť hodnotu ETN pri splatnosti zvýšenú o stanovenú mieru výnosu z indexu alebo skupiny aktív. ETN nevlastnia aktíva, ktoré sú súčasťou indexov, ktoré ETN napodobňujú. ETN sú nezabezpečené dlhové nástroje.

5. Záverečné ustanovenia

5.1 Tento dokument bol schválený predstavenstvom Finax, o.c.p., a.s. dňa 07.06.2023.

5.2 Tento dokument bol zverejnený dňa 22.06.2023 s účinnosťou od 22.06.2023.